налу інструментів діагностики у фінансовому управлінні за рахунок нових сучасних методик.

Список використаних джерел

1. Матеріали офіційного сайту United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD // www.unctad.org

2. Звіт про світові інвестиції за 2011 (World Investment Report 2011 – Режим доступу: www.unctad.org/fdistatistics

3. Звіт про світові інвестиції за 2012 (World Investment Report 2012 – Режим доступу: www.unctad.org/fdistatistics.

4. Global 500. Матеріали сайту Fortune Magazine – Режим доступу: http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2012/full_list/index.html

5. World Economic and Financial Surveys. Матеріали сайту Міжнародного валютного фонду. – Режим доступу: http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/weodata/download.aspx

6. Кондратьев Н.И. Особенности эффективности транснациональных корпораций в условиях финансового кризиса // Вестник Челябинского государственного университета. – Вып. 28. – 2010. – С. 70–76.

7. List of business failures // Матеріали сайту Wikipedia http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_business_failures

8. Jeffrey D. Uno Restaurant files bankruptcy plan, plans offering (update 1) // Bloomberg Businessweek. – 16.03.2010.

9. http://www.businessweek.com/news/2010-03-16/uno-restaurant-files-bankruptcy-plan-plans-offering-update1-.html

Д.К. УЛЬЯНОВА,
аспірантка, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

Облік природоохоронної діяльності: забезпечення надійною інформацією потреб користувачів

У статті висвітлюється питання інформаційних потреб користувачів бухгалтерського обліку. Розглядаються потреби різних груп користувачів, задоволення яких дозволить побудувати ефективну систему обліку.

Ключові слова: *природоохоронна діяльність, інформаційні потреби, бухгалтерський облік, система обліку.*

В статье освещается вопрос информационных потребностей пользователей бухгалтерского учета. Рассматриваются потребности различных групп пользователей, удовлетворение которых позволит построить эффективную систему учета.

Ключевые слова: *природоохранная деятельность, информационные потребности, бухгалтерский учет, система учета.*

In article illuminated issue of information needs of users of accounting. The needs of different user groupsare considered in article, satisfaction of which will allow to build an effective system of accounting.

Постановка проблеми. Світове товариство занепокоєне природними процесами, що відбуваються у Світі, рушійна сила яких завдає багато мільйонні збитки та численні втрати людських ресурсів. Значні грошові потоки понесених витрат на природоохоронні заходи завдають значного збитку державним бюджетам різних країн. Уряди країн мають подбати про завчасне попередження або хоча б про зменшення можливих екологічних наслідків. Одним з ефективних інструментів заохочення ведення екологічно–безпечної діяльності є впровадження екологічних програм на підтримання природного балансу в країні. Постійний координатор системи ООН Олів'є Адам зазначив: «Бізнес, який не має стратегії щодо боротьби з наслідками зміни клімату, ризикує програти в остаточному підсумку. Завчасні інвестиції в «зелені» рішення коштуватимуть дешевше [1]. Безпечна діяльність підприємств для природного середовища має бути пріоритетом розвитку держави та самих підприємств. Для досягнення цього необхідно створити відповідну інформаційну базу для задоволення потреб усіх користувачів. Основним джерелом достовірної інформації є бухгалтерський облік, який має забезпечувати необхідною інформацією користувачів. Для побудови такої системи для початку необхідно визначити яку саме інформацію потребують користувачі.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам організації обліку та контролю як цілісної системи присвячені наукові праці таких відомих учених–економістів, як Ф.Ф. Бутинець, Н.О. Гура, Н.І. Дорош, І.К. Дрозд, Л.І. Максимів, Л.Г. Мельник, Г.В. Мисака, А.П. Москаленко, Н.В. Пахомова, В.Г. Швець та інші. [2–5]. Проте, незважаючи на важливість проблем обліку та контролю, в природоохоронному аспекті вони досліджені поки що недостатньо.

Метою статті є висвітлення потреб користувачів інформації природоохоронної діяльності та їх систематизація для побудови ефективної системи бухгалтерського обліку цієї діяльності.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім ко-

© Д.К. УЛЬЯНОВА, 2014

Рисунок 1. Користувачі інформації про природоохоронну діяльність підприємства

ристувачам для прийняття рішень. А користувачі, відповідно, це фізичні або юридичні особи, які потребують інформацію про діяльність підприємства для прийняття рішень (рис. 1).

На рис. 1 схематично зображено користувачів природоохоронної інформації підприємства. Найважливішими користувачами бухгалтерської інформації незалежно від виду особи є: власники, працівники, органи державного регулювання, покупці, постачальники, громадські організації, населення та інші.

Основним користувачем інформації, пов'язаної з природоохоронною діяльністю підприємства, є перш за все державні органи, у функції яких покладено контроль за цим видом діяльності підприємств. Представником такого органу влади в Україні є Міністерство екології та природних ресурсів України. Свою діяльність Міністерство екології України здійснює у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, а також проведення державної екологічної експертизи [12].

Міністерство екології України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні і забезпеченні реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та у межах своєї компетенції біологічної, генетичної та радіаційної безпеки, поводження з відходами, пестицидами і агрохімікатами, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (надр, поверхневих та підземних вод, внутрішніх морських вод і територіального моря, атмосферного повітря, лісів, тваринного (в тому числі водних живих ресурсів, мисливських та немисливських видів тварин) і рослинного світу та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України (природні ресурси), відтворення та охо-

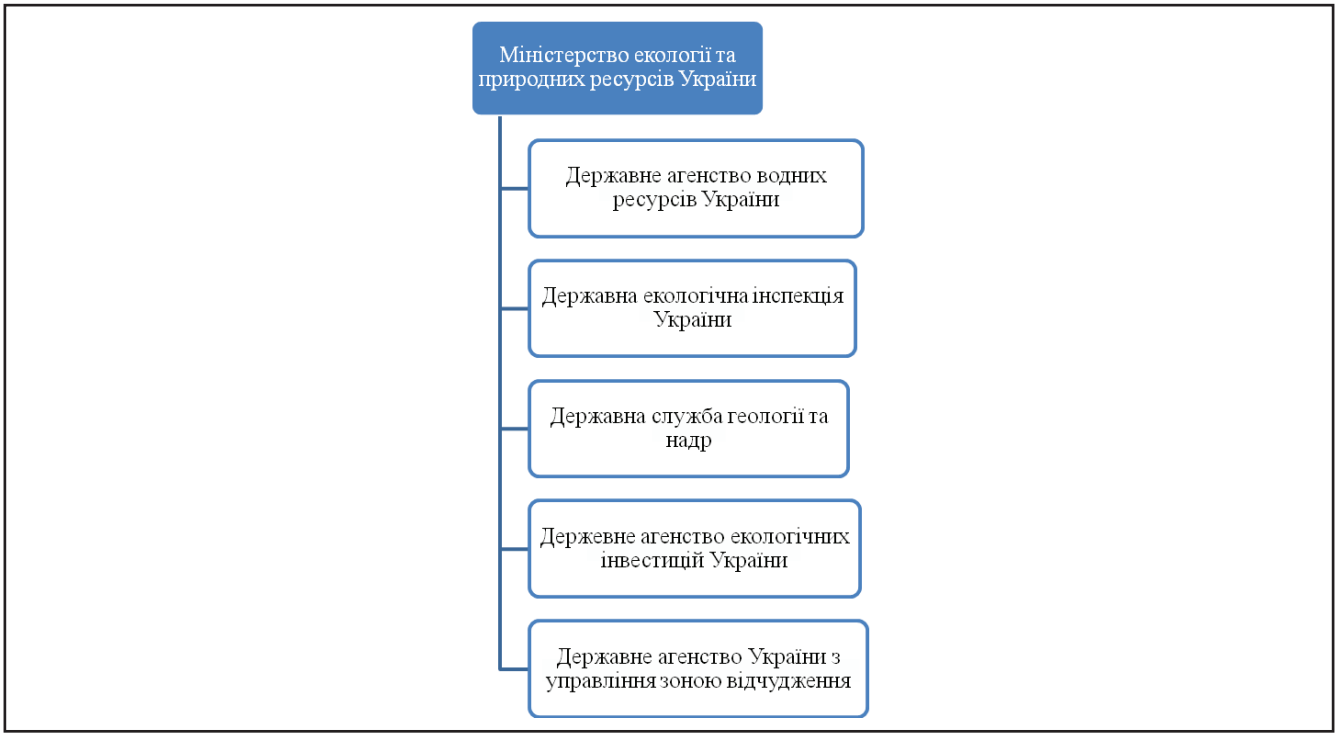

Рисунок 2. Структура Міністерства екології та природних ресурсів України

рони земель, збереження, відтворення і невиснажливого використання біо– та ландшафтного різноманіття, формування, збереження і використання екологічної мережі, організації, охорони та використання природно–заповідного фонду, збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін і виконання у межах компетенції вимог [12].

Власники підприємства мають свої інформаційні потреби у сфері природоохоронної діяльності підприємства. Бізнес в Україні, на жаль, в основному орієнтується на отриманні швидких грошей, та основним пріоритетом діяльності є отримання найбільш можливого прибутку зараз. Але якщо підприємство одним із напрямів свого розвитку має природоохоронну чи так звану зелену діяльність, власникам має надаватися звіт про проведену роботу та отримані результати. Згідно з практикою міжнародних компаній така інформація готується у вигляді спеціального нефінансового звіту, який оприлюднюється зазвичай на сайті підприємства. Інформаційною базою для звіту є дані бухгалтерського обліку та статистичних спостережень. Зазвичай інформація наводиться накопичувальним методом і основним звітним періодом є рік. З цією метою необхідним є ведення певних бухгалтерських рахунків, на яких буде накопичуватись інформація про проведені природоохоронні заходи.

Отримання миттєвих даних є потребою керівництва підприємства. Для побудови і контролю діяльності підприємства керівництву необхідно своєчасно отримувати оперативну інформацію про підприємство у розрізі його природоохоронної діяльності. Забезпечити це можливо лише при веденні відповідного бухгалтерського обліку на щоденній основі, адже це дозволить менеджерам тримати «руку на пульсі» і своєчасно реагувати на зміни.

У сучасному світі формується екологічно–свідома людина, яка надає перевагу екологічно чистій продукції та виробнику, який дбає про охорону навколишнього середовища. На основі цього можна збудувати ефективну політику екологічно відповідального підприємства з отриманням додаткового прибутку у довгостроковій перспективі. Але разом із тим виникають нові користувачі інформації – покупці, інформаційні потреби яких виникають у розрізі шкідливих наслідків самої продукції, діяльності підприємства та загальної природоохоронної політики підприємства. Завдяки подачі звіту або оприлюднення результатів природоохоронної діяльності підприємство зможе підвищити свій імідж, довіру покупців та населення. Саме заради цього є доцільним введення структурних змін до облікового процесу.

Природоохоронна діяльність підприємства є об'єктом інтересів ще й населення регіону, основними представниками якого є громадські активісти та організації, які зацікавленні в тому, щоб підприємство вело екологічно–відповідальну діяльність, ліквідували негативні наслідки своєї діяльності для навколишнього середовища та інше.

Основною проблемою задоволення всіх вище перелічених питань є здійснення оцінки екологічних зобов'язань підприємства та їх виконання (проведених робіт). У бухгалтерському обліку мають відображатися операції, які можуть бути достовірно оцінені, тобто може бути визначена їх вартість.

Логічним шляхом відображення вказаних операцій в бухгалтерському обліку є відповідне відображення понесених витрат на природокористування. При цьому виникає питання щодо визначення достатності понесених витрат, а для цього необхідно встановити у грошовому вимірі вартість завданих збитків та порівняти отримані результати з величиною понесених витрат.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 №175 «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру» визначено, що загальний обсяг збитків від наслідків НС розраховується як сума основних локальних збитків та наведено загальну формулу для розрахунків збитків (З) від наслідків надзвичайних ситуацій:

$$З = Нр+Мр+Мп+Рс/г+Мтв+Рл/г+Рр/г+Ррек+Рпзф+Аф+Вф+Зф, \quad (1)$$

де *Нр* – втрати життя та здоров'я населення;

Мр – руйнування та пошкодження основних фондів, знищення майна та продукції;

Мп – невироблення продукції внаслідок припинення виробництва;

Рс/г – вилучення або порушення сільськогосподарських угідь;

Мтв – втрати тваринництва;

Рл/г – втрати деревини та інших лісових ресурсів;

Рр/г – втрати рибного господарства;

Ррек – знищення або погіршення якості рекреаційних зон;

Аф – забруднення атмосферного повітря;

Вф – забруднення поверхневих і підземних вод та джерел, внутрішніх морських вод і територіального моря;

Зф – забруднення земель несільськогосподарського призначення;

Рпзф – а також збитки, заподіяні природно–заповідному фонду.

І відповідно, розмір збитків від втрати життя та здоров'я населення визначається за такою формулою:

$$Нр = S\,Втрр + S\,Вдп + S\,Ввтг, \quad (2)$$

де *S Втрр* – втрати від вибуття трудових ресурсів з виробництва;

S Вдп – витрати на виплату допомоги на поховання;

S Ввтг – витрати на виплату пенсій у разі втрати годувальника;

а) втрати від вибуття трудових ресурсів з виробництва розраховуються за такою формулою:

$$S\,Втрр = МлN + МтN + МiN + МзN, \quad (3)$$

де *Мл* – втрати від легкого нещасного випадку;

Мт – втрати від тяжкого нещасного випадку;

Мі – втрати від отримання людиною інвалідності;

Мз – втрати від загибелі людини;

N – кількість постраждалих від конкретного виду нещасного випадку.

Але Методичні рекомендації розроблені для оцінки вже завданих збитків. На жаль, в Україні не розроблені механізми для оцінки поточних екологічних зобов'язань, що унеможливлює проведення повноцінного аналізу достатності понесених витрат. Прийняття процедур екологічної оцінки на рівні планів і програм повинно покращувати їх на практиці, створюючи більш узгоджені рамки для дій шляхом внесення важливої екологічної інформації у процес прийняття рішень. Включення ширшого комплексу факторів у процес прийняття рішень повинно сприяти їх сталості та ефективності.

Висновки

Екологічна інформація є об'єктом зацікавленості декількох груп користувачів. Потреби користувачів є різними і потребують врахування кожних при побудові ефективної системи обліку природоохоронної діяльності. З огляду на це облік природоохоронних заходів має вестися на щоденній основі для забезпечення оперативного доступу до неї. Але однією з головних проблем відображення екологічних збитків є їх достовірна оцінка, яка потребує залучення додаткових експертів і, відповідно, досить вагомих часових витрат, що ускладнює своєчасність відображення даних у бухгалтерському обліку. Цю проблему можливо вирішити шляхом внесення певних змін до діючого законодавства, розробки Методичних рекомендацій для оцінки екологічних зобов'язань, що дозволить підприємствам оперативно оцінювати свої обов'язки для ефективного планування природоохоронної діяльності.

Список використаних джерел

1. IX Model UN «UN. 65 YearsinAction. BenefitingPeopleandPlanet» startedinKryvyiRigSchool # 68 Організація об'єднаних націй в Україні. [Електрон. ресурс] / К.: 2013 – Режим доступу: http://www.un.org.ua/ua/information-centre/news/1079

2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 5 вид., доп. і перероб. [Текст]: [монографія] / Бутинець Ф.Ф. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 726 с.

3. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності. [Текст]: [монографія] / Гура Н.О. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 392 с.

4. Дорош Н.І. Аудит: теорія і практика [Текст]: [монографія]/ Дорош Н.І.. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2006. – 495 с.

5. Дрозд І.К. Зарубіжний досвід бухгалтерського обліку податкових різниць. / Дрозд І.К. // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Економіка. Вип. 130. – 2011. – С. 18–21.

6. Максимів Л.І. Екологічний облік: проблеми формування та перспективи застосування / Максимів Л.І. // Вісник САДУ: Економіка та менеджмент. – Суми: Козацький вал, 2001. – С. 123–129.

7. Мельник Л.Г. Методи оцінки екологічних втрат. [Текст]: [монографія] / Л.Г. Мельник, О.І. Корінцева. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 288 с.

8. Москаленко А.П. Экономика природопользования и охраны окружающей среды [Текст]: [монографія] / А.П. Москаленко. – М.: ИКЦ «МарТ», Ростов-н/Д: Издательский центр «МарТ», 2003. – 224 с.

9. Пахомова Н.В. Экологический менеджмент. [Текст]: [монографія] / Пахомова Н.В., Эндерс А., Рихтер К. – СПб.: Питер, 2003. – 544 с. – С. 453.

10. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник [Текст]: [монографія] / В.Г. Швець. – 3-є вид., переробл. і доп. – К.: Знання, 2008. – 535 с.

11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 №996-XIV: [із змінами та доповненнями] [Електрон. ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

12. Міністерство екології та природних ресурсів України [Електрон. ресурс] // Міністерство екології та природних ресурсів України: [сайт]. – Режим доступу: http://newtest.menr.gov.ua/content/article/37

УДК 336

Т.Е. БЕЛЯЛОВ,
студент, Київський національний університет технологій та дизайну,
Г.В. ГРИЦАЙ,
к.е.н., доцент кафедри «Фінанси», Київський національний університет технологій та дизайну

Платоспроможність як інструмент запобігання банкрутству на підприємстві

У статті викладено методичні вказівки щодо можливості використання платоспроможності як способу запобігання банкрутству на підприємстві. Досліджено практику діагностик імовірності загрози неплатоспроможності підприємства. Визначено методи щодо удосконалення визначення вірогідності банкрутства.

Ключові слова: *банкрутство, платоспроможність, фінансовий стан, діагностика неплатоспроможності.*

В статье изложены методические указания относительно возможности использования платежеспособности как способа предотвращения банкротства на предприятии. Исследована практика диагностики вероятности угрозы неплатежеспособности предприятия. Определены методы по совершенствованию определения вероятности банкротства.

Ключевые слова: *банкротство, платежеспособность, финансовое состояние, диагностика неплатежеспособности.*

© Т.Е. БЕЛЯЛОВ, Г.В. ГРИЦАЙ, 2014